

Космонавт с четка и платно

105 години от рождението на художника Илия Пейков

Стр. 4

Яков Крайков

За първия български печатар и граматик

Стр. 5

Да мълчиш по български

Какво свързва българите в чужбина?

Стр.10

Безценният дар

Торинската плащеница и българската връзка

Стр.10

Нашият малък-голям Шампион

Теодор Пендов с медал от Петия италиански шампионат по Граплинг 2016

11-годишният Теодор Пендов спечели първо място на шампионата по джу-джицу граплинг, който се проведе на 6 март в Пала Пеликоне в Остия (Рим). Това е гордост не само за нашето училище "Асен и Илия Пейкови" в Рим, но и за цялата българска общност. Малкият шампион се състезава в категорията „Юноши“, като постигнатият успех ще му позволи да постъпи в Националния Италиански отбор по Граплинг, който ще се състезава на Европейския и Световния шампионати на Международната федерация по борба (UWW) през 2017 г.

Може би мнозина не са чували за този спорт, защото той съществува едва от 1998 г. В Абу Даби Н.В. Шейх Тахноон Бин Зайед Ал Нахайан прави първото състезание, на което кани състезатели от различни дисциплини, между които Бразилско джиу-джитсу, Джудо, Самбо, Борба и други. Правилникът на това състезание е нагласен така, че да бъде максимално честен за всички, имайки предвид различията в стиловете и правилата.

Почти всички възможни хватки, захвати, душения и ключове са позволени, като ограниченията са минимални. Целта на това състезание е да се докаже кой от тези спортове е най-ефикасен и ефективен в ситуация близка до реалността. В началото победители са основно спортисти, трениращи бразилско джиу-джитсу. Поради големите финансови награди, предоставени от Шейха, този спорт набира голяма скорост в целия свят. Разликата между Граплинга и бразилското джиу-джитсу идва основно от наличието или липсата на кимоно. Когато играчите не носят кимона, а използват шорти и тениски, се нарича Граплинг. Когато се използва кимоно се нарича Жиу-Житсу (бразилско). В джиу-джитсето има много голямо разнообразие на техники поради наличието на кимоно, което се използва за захвати. При граплингът има по-малко наличие на техники, но е много ефикасно и реалистично и се доближава до реалните ситуации в живота, което го прави много

подходящо изкуство за самозащита. Техниките, които се използват са добре развити и изпробвани в множество състезания. Граплингът е подходящ както за мъже, така и за жени и деца.

Остава да пожелаем на Теди да продължава да ни радва и да завладява европейските и световни арени.

ВН/П43

11-годишният Теодор Пендов в деня на победата и неговият медал от Шампионата по Граплинг в Остия на 2016 г..

Азбуки

ВТОРИ ФОРУМ на българските училища в Западното полукълбо

23 -24 април 2016, Чикаго - САЩ

На 23 и 24 април в Чикаго, ще се проведе Вторият форум на българските училища в Западното полукълбо под патронажа на вицепрезидента Маргарита Попова.

Форумът има за цел да обедини усилията на българските общности в тази част на света в запазването и популяризирането на българския език и националните ценности зад граница в едно с държавната политиката на България в тази посока. Главните теми на форума обхващат въпроси, отнасящи се до откриване, организация, управление и финансиране на български училища зад граница; прилагането на новите образователни стандарти и учебни програми в училищата в чужбина; ролята на дистанционното обучение, както и някои съвременни аспекти и алтернативи в обучението по български език и литература и история на България зад граница.

Вторият форум на българските училища в тази част на света е продължение на Форума от 2011 г. на училищата в САЩ, когато над 130-те участници от 13 щата и четири европейски страни в присъствието на министъра на образованието и заместник председателя на Народното събрание взеха важни за съществуването на училищата в чужбина решения. Именно след този форум получихме най-впечатляващите отзиви за дейността на училищата зад граница, ангажирахме МОН и няколко месеца по-късно се въведе ПМС 334, с което станахме част от

образователната система на България. Сега отново трябва да заявим от една страна постигнатите успехи, от друга – да продължим онова, което ще изведе на нов етап дейността на българските неделни училища по света, ще повиши техния авторитет, ще създаде предпоставки още хиляди деца да се включат в неделните училища с амбиция и желание. До момента са заявили участие представители на училища от САЩ, Канада и Европа. От страна на държавните институции проявен интерес към инициативата ще се присъединят представители на МОН, ДАБЧ, евродепутати, синдикални лидери. Домакин на събитието отново е българско училище „Джон Атанасов“, Чикаго. Медийни партньори на събитието ще бъдат:

Национално издателство за образование и наука „Аз Буки“, Медиен портал „Еврочикаго“ - вестникът на българите в САЩ и Канада „България сега“, Вестник „България“ Чикаго, САЩ, Вестник „Зорница“ Монреал, Канада, ViTelevision. С подкрепата на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ Темите на форума, които ще бъдат разисквани са „Приоритетите и политиката за съхранението и популяризирането на българския език и националните ценности зад граница“ и „Съвременните алтернативи в обучението по български език, литература и история на България в мултикултурна среда“.

АБУЧ

София Филм Фест

Италианските режисьори на българския екран

Новото и все по-богато издание на София Филм Фест, който празнува 20-ия си юбилей тази година, ще представи три италиански филма на режисьори от различни школи и също толкова оригинални.

“Приказка на приказките” на Матео Гароне умело балансира майсторска изработка и спектакъл в една приказка за възрастни, по творбата от 17-и век на Джанбатиста Базиле. “Банат” (“Пътуването”) е българо-

италианска копродукция, с участието на Румъния и Македония. В нея Адриано Валерио се сблъсква с горещата реалност на маргинализираните, през един неореалистичен поглед.

Дори “Голямото плискане” на Лука Гуаданино третира същата тематика, противопоставяйки я към анализа на едно разпадащо се общество.

Итал.Култ.Инст.

От къде идваме и накъде отиваме

За траките, самотраките, славяните и другите

В древността земите, които сега наричаме Балкански полуостров и Югоизточна Европа, са били населени от многобройни сходни по бит и култура племена, оформящи две основни групи – елини и траки. Древна Елада обхваща полуостров Пелопонес, средна и северозападна Гърция, Тесалия и островите в Егейско море. С името Трайке (или Треке, Траке), старите елини наричат земите на север и североизток от тях, чак до Карпатите и двуречието на Днепър и Днестър. Самите траки вероятно са наричали земите си обобщено Ариа (с. 29, История на древните траки, т. I, Н.Йонков-Владикин, Хелиопол, 2010), а как те самите са наричали отделните райони, все още не знаем. Като се има предвид, че само на територията на сегашна България има няколко хиляди неразкопани тракийски могили, сигурно скоро и това ще узнаем.

В тракийската територия до елинизацията, според официалната история, се включват и Северозападна Мала Азия с Троада, както и дялове от Северна и Средна Елада с Егейски острови по линията Тасос – Имброс – Самотраки. Именно на остров Самотраки са се извършвали тракийските Орфически мистерии на Кабирите и посвещенията в тайнството на знанията за Космоса и отвъдното. Този малък остров е бил едно от най-свещените места за траките.

Поне засега не е открита по-древна цивилизация в Европа от тракийската, а по отношение на земите, населявани от тях, траките се приемат от историческата наука за автохтонно, т.е. първично, коренно, изконно население на Балканите и околните райони. Херодот определя траките като най-многобройния народ след индийския. Според древногръцкия философ Страбон тракийските племена са 22, а според

други изследователи – те са около 80 сродни племена, оформящи няколко вътрешни групи с общ основен език и племенни наречия. Те са най-първото човешко население по тези земи, което от тук именно е започнало да се разселва в централните и западните европейски части. Предполага се, но не е напълно доказано, че големи племенни групи са се заселили на североизток и северозапад и са били обозначавани в древността с общоплеменно название, произтичащо от славен, славни, а от там е произлязло и съвременното название на всички тези етноси със сходни черти и традиции, говорещи на взаиморазбираеми езици – славяни.

Древните народи, които сега наричаме траки, са имали висока битова култура, живеели са аристократично, царете им са били много богати, но не са били робовладелци като елините. Племената не са общували много помежду си и за съжаление, не са се стремели към цялостно обединение на тяхната самостоятелна автохтонна цивилизация. Ако се опитаме да си отговорим на въпроса защо това твърде многобройно население с ясно оформени етнически белези, културни и държавностни традиции не е успяло да създаде своя обединена и мощна държавност, която да го предпази от набези и покорявания, отговорът ще бъде не само много неприятен, но и много актуален в сегашния исторически етап от живота по тези земи.

Основната причина е в родово-племенния тип държавност и стремежът на племенната аристокрация към егоистична себеизява и обезсмъртяване, вместо към служене на племето и етноса. Разединителен фактор е и липсата на чувство за единение и общност в съдбата на всички траки и несъпричастността

към проблемите на съседните племена – явление, типично и за съвременното население на Балканите. Повече племенни държавици означава и повече самостоятелни царе, но всички те накрая заедно попаднали под римска власт. Да, действително си струва да се замислим защо е имало няколковековна успешна Римска империя, а Общотракийската държавност, с която сега можехме да се гордеем, си е останала една хипотетична нереализирана възможност.

Поради липса на обединение на балканските траки в достатъчно мощна държава, те загубват завинаги своята самостоятелност и държавност, родовата си памет и самоидентификация като траки (ари, троади, болг-ари и бог-ари – както се е наричал духовният им елит), но не и езика си, ако е вярна тезата за общият им произход с племенните групи, обозначавани като славяни. Другата версия за миналото на съвременните българи е, че сме триединен народ, макар и в различно етносно съотношение във всеки един от нас, съставен от местни траки, дошли от север славяни, и българи, дошли от Азия с кан Аспарух. Има етносни примеси, дошли както от запад, така и от изток, които постепенно са се слели с основното население, но има и представители на други народности, с различно от основното етносно самосъзнание (турци, евреи, арменци и роми), които макар и да живеят от векове по тези земи, избягват да се смесват с народа–стопанин на тази земя. Дали сегашният български народ е единна, устойчива сплав или при първото по-голямо сътресение ще се разпадне на съставни елементи – ще се разбере относително скоро.

Дълбоки корени

Космонавт с четка и платно

105 години от рождението на художника Илия Пейков

Мечтата на хората да летят е още от времето на Икар и на летящото килимче. Тази мечта днес е станала ежедневие. След нея дойде мечтата да преодолеем земното притегляне и да посетим космоса. И тази мечта бе осъществена за първи път с полета на Гагарин през 1961 година и разходката на Луната от Армстронг през 1969 година.

Между осъществяването на тези мечти Илия Пейков също не се побираше вече само на земята. Неговото „килимче“ беше платното, а с четката изобразяваше това, което виждаше отвъд нашата планета. Ето как Илия Пейков сам определя своето творчество: „Във всяка моя картина изобразявам преди всичко едно душевно състояние. За мен рисуването е творчество, както поезията и музиката. Цветовете са средствата, които използвам, за да направя пластично видима тайната история на човешкото мислене. Ако пространството се уголемява до проектиране в мен на визията за безизмерното, то това е възможно, защото в моята мисъл се намира акумулираната вече вселена с всичкото свое време“.

Срещах се с Илия Пейков в неговото ателие на „Пяца делла Пиня“, 36 в Рим. Беше изключително любезен, винаги готов да отговори на всички мои въпроси. „Аз правех и традиционна живопис, – каза ми той – но оставих всичко, защото искам да имам мой персонален стил. Не желая да съм какъв да е художник. Аз искам да оставя нещо, което да засвидетелства, че съм бил на този свят. Защото да ядеш, да пиеш и т.н., като си отидеш ставаш тор. Аз не ща да бъда тор. Да бъдеш художник е една голяма задача, носиш голяма отговорност. Да рисуваш е едно от най-мъчните неща, защото това е изкуството, което остава. Туй, което правя аз е всичко фантазия. Тук няма нещо, което да е реално, да е копирано. Зная, че е много деликатно да говоря за себе си, но аз правя едно нещо, което другите не са правили.

Казвам и го повтарям със задоволство“.

Чест гост на ателието беше г-н Кармело, приятел и почитател на Илия Пейков. Той казваше: „Когато Пейков рисува, се преобразява – не е вече от тази земя. Виждам го да прилича на ангел, повече етерен. Аз тези рисунки ги чувствам, защото го обичам и обожавам. За да разбереш Илия Пейков, трябва да пристъпиш към неговото изкуство с голямо смирение, почти на колене. Защото не е такова изкуство, като акварел, пейзаж, а е изкуство по-висшо, извън времето и пространството, на безкрайното. Ето защо казвам „на колене“ да го гледаш и да се възхищаваш“.

Питам И. Пейков вечерно време наблюдавали небето, звездите? – „Не, следвам само моя инстинкт, само от вътре. Контактът ми е вътрешен и има нещо много духовно. В ателието ми са идвали много духовни сановници. Според „клерото“ (както ги нарича той), аз проправям един нов път в света“. При една такава визита един от тях казал: „Този човек е сътворен от Бога. Ние днес имаме честта да сме с него, да го докоснем. Но този човек отваря нови пътища за човечеството към небесното“.

В каталога на една от 34-те самостоятелни изложби в Художествената Галерия в Рим, през 1969 год. големият художествен критик Уго Моретти пише: „Да кажеш Илия Пейков или само Илия, е все едно, че казваш НЕБЕ. Той е художник, който те завладява изцяло и ти грабва всичко – сърцето, душата, интелекта, духа и те отправя в безкрайното, във вечното, в абсолютното, отвъд нашата планета от плът и прах, извън маршрута от раждането до смъртта, без страшни разпити, митове и илюзии, това е Илия Пейков... Искам само да заявя, че Илия беше не само първият, но още единственият, който откри небето в своята безкрайност, лудешка динамика и искряща поезия“.

Илия Пейков като голям българин и патриот се радва, когато го посещават сънародници. „Аз сега пред вас ще нарисувам една картина – казва той. – Ще я започна, може и да не я довърша. Нямам предварителна скица. Направо. Не искам да излезе, че се хваля, но аз имам картини, пред които хората се трогват и плачат. Аз съм дал много за Космоса. Интервюирали са ме много пъти и тук и в чужбина. В Мюнхен ме заснеха и мерех на кантар всяка моя дума. Аз казвам за Космоса, че колкото е мистериозен, толкова е и плодовит. В Космоса може да има живот. Този живот ме подтиква и ми дава сили да рисувам. В Космоса има една материя, която поддържа живота. И аз вярвам, не знам след колко години, ще открият, че на някои звезди в Космоса има живот и че там творят, че има интелигентни същества. И от там идва тази сила на Космоса“.

Пейков ме разведе из просторното си ателие, което представляваше нещо като малка картинна галерия от негови творби, малък музей от фотографии и реликви на видни хора от цял свят, с които се е познавал или са го посетили. С голяма гордост и любов той пази снимката на Юрий Гагарин, който при посещението си

в Италия, отдели време да го посети лично. Пейков ми разказва с какво внимание и интерес Гагарин разглеждал картините му. Спрял се пред една и пребледнял. Пейков го попитал дели се е изморил, докато изкачвал стълбите до последния етаж на ателието му, защото намало асансьор. Гагарин го прегърнал и се опитал да го повдигне, и му казал, че вижда в тази картина това, което е наблюдавал от космическия кораб. „Не вярвах, че друг човек е виждал тези неща“.

Истинското ателие, където работи прилича на малък цех, където са подготвени платна за повече от 20 рисунки. От тук са излезли над 1600 картини. Правил е 34 изложби, но за съжаление не и в България.

„Аз спя по 3 – 4 часа в денонощието и това е много“. – А здравето? – питам го аз. „Обичам да ям и да пия с мярка. Обичам женския пол. Но за мен работата да рисувам е една наслада. Аз мога да кажа с гордост, че когато рисувам, когато съм художник чувствам, че съм някой. На мен могат да ми завидят и депутати и заместник министри, защото те си отиват, а аз оставям нещо“.

Неведнъж се срещах с Илия Пейков. Много неща ни свързваха. Той ми разказваше за детството си, за родителите, за брат си – световноизвестният скулптор Асен Пейков, направил паметника на Леонардо да Винчи на летището в Рим. Правехме планове за една „Космическа“ изложба в България и евентуално в българските културни центрове в Европа. Тук ще си позволя да не бъда скромни и да цитирам с гордост посвещението, което Пейков ми написа върху един каталог от негова изложба в Рим през 1988 г.: „Случайно в живота се откриват неща непознати, но между тях има и неща прециозни – диаманти, рубини и други. Запознах се с един човек, поет, мислител и още един път социален човек – Григор Григоров – за мен мечта духовна. Желая ти здраве. Твой Илия Пейков“.

При първото си завръщане в България направих предложение в Комитета за Култура за уреждане на изложба на Илия Пейков в България. Занесох и една картина на критика К.Кръстев, който желаше да пише за творчеството на И.Пейков.

След завръщането си в Рим отидох да занеса добри новини на моя виден сънародник. Тръгнах да изкачвам 150-те стъпала до „рая“, както казваше един ценител на изкуството на Пейков, но този път портиерът ме запитва къде отивам. Казах му, но той ми съобщи, че ателието е затворено и че художникът не е вече между живите.

Колко несбъднати мечти си отидоха. Но сбъдна се това, което Пейков казваше, че всички си отиват, **НО АЗ ОСТАВЯМ НЕЩО**.

Останаха картините, уважението и почитта на ценителите и любителите на неговото творчество. Остана признателността на вековната столица на културата Рим, която окичи един от площадите си с неговото име.

Григор Григоров

За първия български печатар и граматик Яков Крайков

„Часословец“, „Молитвеник“, „Псалтир“ и „Различни потреби“ - това ни е оставил печатарят, издател и шрифтолеец Яков Крайков. Казват, че шрифтът му е бил образец за гражданския шрифт на Петър Велики. За първи път той споменава и името на Константин-Кирил Философ, когото нарича учител български...

За него се знае малко, макар че заслужава огромно признание. Името му е непознато на повечето наши съвременници. Според историците Яков Крайков произхожда от Кюстендил, а за първи път през 70-те години на миналия век директорът на Окръжната печатница в родния му град дава името „Яков Крайков“ на новопостроената печатница в града, която не работи вече от години. Данните за неговото житие имаме от края на първата му книга „Часослов“ („Часословец“), издадена и отпечатана от него във Венеция - през 1566 г. - в най-големия европейски център на книгоиздаването по това време. Първата му малка книга отдавна е станала библиографска рядкост. У нас от нея са запазени 2 екземпляра в Пловдивската народна библиотека. От това издание има екземпляри още в Санкт Петербург, в библиотеката „Салтиков-Шчедрин“, в Московската държавна библиотека, във Ватиканската, както и в библиотеката на Британския музей в Лондон, в Киевската държавна научна библиотека, в Църковния музей в Белград, по един екземпляр в Скопие и Нови Сад. „Часословец“ е богослужебна книга, предназначена за всекидневно пособие на свещениците, а също и за читателите от народа, за тяхното ограмотяване. Малка и удобна за носене тя е била от типа „книги за пътници“, разказва Венета Ганева от фонд „Редки и ценни“ на Пловдивската библиотека „Иван Вазов“. Съдържанието ѝ се състои от всекидневни молитви, месецослов, слова и жития от известни църковни писатели - Йоан Златоуст, Григорий Богослов, Кирил Александрийски, Йоан Дамаскин, Григорий Синаит. Според Ганева авторът на книгата - Яков Крайков, е имал за цел да удовлетвори нуждите на обикновения човек за знания и просвещение. За съжаление в библиотеката няма данни как точно тази реликва от преди 5 века се е озовала там. И в двата екземпляра на „Часословец“ липсват страници - в началото, по средата и в края. Но е

запазено интересното послесловие, в което издателят дава подробности за себе си и за съдържанието на книгата. На база послесловието историците смятат, че първият български печатар е роден близо до град Колосия (Кюстендил), в подножието на Осоговската планина, край Каменна река (р. Каменица), че е потомък на свещенически род от древни времена и дълго време се е занимавал с изготвянето на черковно-богослужебни книги. Петър Атанасов, литературен историк и най-добър изследовател на Яков Крайков смята, че той навярно е роден в началото на второто десетилетие на 16-и век. Първоначалното си образование е получил у дома, а подготовката му като книжовник вероятно е станала в Осоговския манастир („Св. Йоаким Осоговски“), сега в Крива Паланка (Македония), който е бил българско книжовно средище. По-късно Яков Крайков заминава за София, където работи със софийските книжовници. Книгата „Часослов“ е отпечатана с малък шрифт, с черно и червено мастило, а пълните текстови страници имат по 22 реда. Подвързията е от дърво и кожа. Макар и малък по формат и обем, „Часословецът“ е с богато художествено оформление - гравюри, заставки, винетки, орнаменти, плетеници. В нея има илюстрации, гравюри на дърво с ликове на православни светци и евангелски сцени - „Рождение Богородично“, „Възкресение Христово“, „Св. Петър и Павел“, „Св. Константин и Елена“, „Йоан Златоуст“, „Св. Георги“ и други. По-късно гравюрите в „Часословец“ на Яков са послужили за образци на много славянски живописци, зографи и печатари, разказва Венета Ганева. Във Венеция - столицата на европейското книгоиздаване от епохата на Ренесанса и известен като „град на книгите“ - за кратък период от 6 години, Яков Крайков издава общо 4 книги. Предполага се,

че Крайков пристигнал във Венеция, когато големият черногорски издател и политически деец Божидар Вукович е бил починал и неговият син Винченцо се колебаел дали да продължи дейността на баща си. През 1566 г. печатницата се поема от Яков Крайков. Така той става стопанин на най-голямата славянска печатница, разказват историците. В послесловието на „Псалтира“ си от 1569 г. Яков пише, че Кара-Трифун от Скопие е негов книжар и съдружник. Според проф. Беньо Цонев, писаното от Яков Крайков в това послесловие всъщност се явява първата книжарска обява от българин през 16-и век. В периода 1566-1572 г. във Венеция излизат 4 книги на кирилица, в изходните данни на които присъства името Яков. Недатирани точно, но вероятно около 1570 г., и без анаграфски данни за майстора печатар, остават „Служебник“ и „Октоих“, които по всяка вероятност са дело на същия Яков, предполагат историци. Въз основа на факта, че към името на печатаря в отделните книги са добавени различни сведения, възниква първият и до днес най-спорен въпрос за неговата самоличност - две или едно и също лице са Яков от Камена река и Яков от София. Според изследователите в Кюстендилско обаче е невъзможно да има двама съименници, по едно и също време, занимавали се с една и съща дейност. „Неизвестна остава и по-нататъшната съдба на Яков Крайков от Каменица. В църковните регистри на Каменишкия край името Яков не се среща. Крайков може да е псевдоним. Напълно възможно е да е бил записан някъде по църковните регистри и книги, и сигурно е така, но към 17-и век целият Каменишки край е опожарен, не е останала нито църква, нито хижа - всичко е било сринато, а населението е избито или побягнало към планината и Колосия“.

По материали на БТА

На прозореца

Да мълчиш на български

Какво свързва българите в чужбина?

По какво си приличат българите в чужбина?
 По бяло-червения "белег" на ръцете им.
 По езика, на който мълчат.
 През януари не сме знаели, че съществуваме.
 През февруари не сме разбрали, че сме се срещнали. На чаша вино на Трифон Зарезан.
 През март се познаваме. По конците на ръцете.
 Не се поздравяваме, правим се на разсеяни.
 През април ще знаем къде сме били, когато са разцъфнали дърветата. Ще гледаме самодоволно другите. Само ние ще знаем. Кой е накачил конците по клоните.
 През май ще се сближим. По спомена. За 24 май и буквите. За връзките, манифестациите и другарките. Клас равнис, ноктите и кърпата.
 През юни ще презираме лятото. Германското. Ще броим облаци вместо овце. Ще ни мокри един и същ дъжд. Който ще опушваме със скарата. В очакване на юли.
 През юли ще си допаднем - покрай мечтите. За истинското. Предстоящото. Идния месец у дома. Истинско само в мечтите и спомена. Разочаровашо, щом стане реалност. За жалост?
 През август ще се засечем на летището. Ще запечатаме образите. За да се разпознаваме и в града. И не само през март. Или за да мълчим. Когато се видим. За да не се разпознаваме по езика, който ни свързва.
 През септември ще си приличаме. По завръщането. По носталгията. По опушените

лица.
 По куфарите, пълни с луканка, лютеница и ракия. Сусамки, вафли, джунджурийки. Сега, Дневник, Труд. Наблъскани в ръчния багаж. До родните солети.
 През октомври ще потънем в есента. Може би няма да се срещнем. От понеделник до събота. На седмия ден - вероятно. Друг няма да има. Освен нас. По улиците. Които тук не се будят. Не и в неделя.
 През ноември ще бързаме. Да догоним деня. По светло да сме вкъщи. Да включим мрежата.

Световната. На чашка вино и наздраве от екрана. Безплатно е. Че друго трябва ли ни? През ноември?
 През декември ще се видим по опашките. В магазина. Турския. Ще се познаем по корите за баница, червените чушки и сиренето. Ще се усетим по миризмата. На баница и кисело зеле. Ще се срещнем на свещи. В гръцката църква. И ще се подминем. За да разпознаем лицата си през следващия януари. И да търсим "белега" по ръцете си. През новия март.

Мария Илчева

8 март - Международен ден на жената

От работническите стачки до букетите...

Международният ден на жената се празнува всяка година на 8 Март. Това е ден за международно признание на икономическите, политическите и обществени постижения на жените. Първият Ден на жената е отбелязан на 28 февруари 1909 в САЩ по инициатива на Американската социалистическа партия.

Идеята за създаване на международен ден на жената се появява след бурната индустриализация и икономическа експанзия в началото на 20 век, която поражда протести за подобряване условията на труд. Календарното време на деня е свързано с първата масова проява на жени работнички, състояла се на 8 март 1857 в Ню Йорк. Жените от шивашки и текстилни предприятия излизат на протест против лошите условия на труд и ниските заплати. Работничките са атакувани и разпръснати от полицията. Две години по-късно, на същия месец, тези жени създават своя първи работнически синдикат. В следващите години следват други протести, най-известният от които е през 1908, когато жените организират шествие през Ню Йорк с искания за по-кратък работен ден, по-добро заплащане и право на гласуване. През 1965, 8 март е обявен официално като неработен ден и празник на жената в СССР. И днес денят е неработен в Русия и други страни от бившия Съветски съюз - Беларус, Молдова, Казахстан, Киргизстан, Таджикистан, Украйна, както и в Македония и Монголия.

В България 8 март първоначално се отбелязва с беседи в тесен кръг на

социалисти през 1911, през 1915 е първото публично честване. Като общо български празник Осми март започва да се празнува след 9 септември 1944. Отначало по предприятия, заводи, учреждения се правят събрания, на които се отчита приносът на жените в производството, културата, науката и обществения живот. След 1960 г. честването взема особено широки размери и става любим празник на жените от всички възрасти, особено в държавните учреждения. Денят е официален празник в Албания, Армения, Азербайджан, Беларус, Босна и Херцеговина, Камерун, Казахстан, Китай, Киргизстан, Куба, Македония, Молдова, Монголия, Полша, Русия, Сърбия, Таджикистан, Украйна, Узбекистан, Черна гора и Виетнам и се отбелязва от мъжете като подаряват цветя на жените около тях - майки, съпруги, приятелки, колежки. В някои страни се празнува като еквивалент на Деня на майката, където децата правят малки подаръци на майките и бабите си.

В Италия, за да се отбележи този ден, мъжете подаряват жълти мимози на жените.

В Босна и Херцеговина, Бразилия, Хърватия, Унгария, Македония, Черна гора, Полша, Румъния, България, Словения и Сърбия продължава обичаят мъжете да подаряват цветя на жените. Жените понякога получават подаръци от техните работодатели. В училище децата често подаряват подаръци на учителите си.

Няколко думи за комплексите на българина

Очи в очи с българската народопсихология

- Българ! Бълга-ар! - и още по-силно се удари в гърдите. Горделивият тон, с който изрече тази рекомендация, говореше много; този тон казваше: "Ето го, видите ли го българина! Този е той, такъв е той! Вий сте го чували само, сливнишкия герой, балканския гений! Ето го сега пред вас, цял-целиничък, от глава до пети, в натура! Видите ли какви чудеса е той в състояние да направи! И само това ли! Ехе, на какви работи още е той способен! Прости били българите, а! Гиди, чифути с чифути!"

Компенсаторните механизми не са нищо друго, освен начин да се компенсират недостатъците, които самите ние откриваме у себе си и признаваме пред себе си. Можем да ги наричаме компенсаторно поведение, може и компенсаторни механизми - все едно - те не са нищо друго освен сполучлив или несполучлив опит за прикриване или избягване от собствените недостатъци. Ето защо тяхното систематизиране има в голяма степен условен характер.

Ала тъкмо в компенсаторните механизми ние откриваме у себе си надмощие над комплексите си, те са вътрешната ни съпротива срещу тях, опит да застанем отгоре им. В такъв смисъл компенсаторните механизми са своеобразен говорител на националната ни и индивидуална сила, знак за нашето може да бъдем по-различни от това, което реално сме. Най-сетне, няма да е голяма грешка ако кажем, че те са една посока на жаждата у всеки от нас поотделно и на всички заедно да станем по-други и, което е по-важно — да станем по-съвършени.

Бихме могли да кажем, че компенсаторните механизми нямат еднозначност. Едни от тях, както и качествата на характера въобще, носят силно изразен положителен заряд. Те са първата и то немалка група от компенсаторни реакции. Друга част са негативно натоварени и от гледна точка на общочовешката етика имат отрицателно значение.

В какво се изразява компенсаторното поведение?

1) В случаите на преувеличаване и ПРЕГЕРОИЗИРАНЕ на историята ни. За да не бъдем по-ниско поставени от големите народи като демографска маса, ние сме склонни да превиваме пръчката, да стъпваме върху историята си с високи

токове. Това усилие ни довежда понякога до хипертрофия на историческите ни дела, която не винаги отговаря на историческата истина.

2) В развихрянето на НАЦИОНАЛИЗМА, в появата на мощни национални пориви, по-големи отколкото конкретният момент изисква, в прекомерното изтъкване на национални добродетели на фона на недостатъците на други народи, с които се сравняваме. Подобно поведение далеч не винаги следва да се разглежда като злокачествен национализъм, а по-скоро като една потребна, живителна и дори спасителна изява на национална същност. Точно такъв беше онзи необходим национализъм, който проповядваха и чрез който наливаха сили в народната душа нашите възрожденци.

3) В това петолиние трябва да наредим и понякога пресилените, дори ПАТЕТИЧНИ ПРОЯВИ НА СОБСТВЕНИЯ СИ ПАТРИОТИЗЪМ, склонността във всяко наше действие да виждаме повече добро и полезно, отколкото то реално е. Но също така е вярно, че няма здрава и жизнена нация без силно патриотично чувство. А на нас все ни се внушава, че патриотизмът и национализмът са нашите непрости национални недостатъци.

4) АМБИЦИОЗНОСТТА също е компенсаторен механизъм. Колко много хора точно чрез нея постигат онова, което съдбата и Бог са дали с лекота и в изобилие за други хора и народи. Амбициозността има тежки стадии и степени - но във всички случаи тя е насилни над самия дух на човека, тя е воля да се постигне онова, което другите са постигнали с нормално напрежение на духа си. Немалко амбициозност и посредственост, деградирала до МАНИАЦИНА, можем да зърнем в хора, искащи да бъдат причислени

към творците на науката и изкуството. Можем да я видим и у родители, които изтискват последните силици на децата си, за да ги направят нещо повече от онова, което те реално могат да бъдат...

Разбира се, амбициозността е повече индивидуален компенсаторен механизъм, но той е познат и у ред държави като национално поведение. В национален план амбициозността нерядко се изразява в способността на една нация да се мобилизира в постигането на значими национални цели. И още по-силно се проявява в поставянето на невъзможни цели. Тук нашите възможности като народ, трябва да си признаем това, са значително по-скромни, за да не кажем, че когато става дума за консолидация в името на общи национални задачи, ние напипваме едно от най-болните си места. И като изключим Съединението на България 1885 г. и Балканската и Междусъюзническата войни - с това изключенията кажи-речи се изчерпват...

5) ИЗКУСТВОТО И КУЛТУРАТА са друга необятна територия на духа, чрез която малките народи могат да компенсират своята ограниченост от съдбата или от историческите процеси. Когато един такъв народ покаже таланти, каквито показваме ние в България - да речем в театралното, певческото, изобразителното изкуство, когато той се наложи като една от първите спортни нации, няма никакво съмнение - той е компенсирал своята малка демографска маса и дори свои други недостатъци, изпреварил е твърде категорично онези народи, които имат голяма демографска численост, но нямат показан или доказан именно този талант...

Духовни двери

Неведоми са пътищата Божи

За двамата Папи – Светци, свързани с България

На 27 април 2014 г. папа Йоан Павел II и папа Йоан XXIII бяха канонизирани за светци. Безпрецедентна в историята на Ватикана, тя се провежда в деня, в който Римокатолическата църква отбелязва празника на Божието милосърдие, введен от покойния папа Йоан Павел II. Вероятно за голяма част от българите са неизвестни фактите свързващи нашата България с двамата светци с България...

Преди да стане Йоан XXIII, монсеньор Ронкали е бил апостолически визитатор в България и активно съдейства за преодоляване на църковните догми, съпътстващи сватбата между италианската принцеса католичка Йоанна Савойска и православния цар Борис III, родителите на Симеон Сакскобургготски. Преди да получи разрешение за собствената си сватба с католичката Маргарита, той е имал три аудиенции при папа Йоан XXIII. От срещите на Симеон Сакскобургготски с папата-славянин, най-вълнуваща е на 18 октомври 1983. Тогава той изпълнява завещанието на чичо си – последния крал на Италия Умберто II, и предава на Светия престол най-ценното богатство на Савойската династия – Торинската плащеница – платното, с което е било покрито тялото на Исус Христос. Тя е била притежание на двора 530 години.

Двамата папи – Йоан XXIII, организира Втория ватикански събор, който отваря църквата към света, и Йоан Павел II, чийто понтификат е по време на Студената война и глобализацията, са свързани с България. Монсеньор Ронкали пристига в София през 1925 г. като апостолически визитатор. Наричат го „българският папа“ не само заради пословичната му любов към нашата страна, но най-вече защото десетгодишният му престой в България бележи развитието на неговата

дипломатическа кариера. Ронкали оказва хуманитарна помощ на българския народ, създавайки т.н. „папски кухни“ за българите-бежанци от Турция и Гърция, а след голямото земетресение в Чирпан през 1928г. прави всичко възможно за реконструкцията и изграждането на нови църкви. Йоан Павел II е първият папа, посетил страната ни, която обича истински с нейния народ. С идването си през 2002 г. той изтри срамното петно от челата на българите, заявявайки, че „един цял народ, и то славянски, не може и не трябва да носи отговорност за т.н. „българска следа“ при извършения срещу него атентат на 13 май 1981 г. Още в началото на своя понтификат проправя път за завръщането на България в семейството на европейските народи. През 1980-а провъзгласи светите братя Кирил и Методий за небесни покровители на Европа, а след това, като истински политик, ясно и смело, настоя за пълноправното членство на България в ЕС.

„Това ще бъде най-краткият период, в който един блажен бива провъзгласен за светец, обяснява Димитър Ганчев от Радио Ватикана. Според медиите това е пореден рекорд на папа Йоан Павел II. Той е известен със своите нововъведения и промени в църквата в неговия изключителен 27-годишен понтификат. Ако си спомним погребението му, вярващите на площад „Свети Петър“ го обявиха за светец, а сега ставаме свидетели как и протоколните процедури отстъпват пред тази святост. Тази двойна канонизация във Ватикана засяга по особен начин България. Монсеньор Анжело Ронкали, бъдещият Йоан XXIII, е наричан „българският папа“ именно заради неговата мисия в България, която оказва огромно значение за формирането му като личност и духовник. Той постави основите на дипломатическите

отношения със Светия престол и дава силен гласък на пастирската дейност на църквата в страната. Колкото до Йоан Павел II, той остава най-успешният застъпник на България пред света. Със своето посещение през 2002 г. той подкрепи влизането на страната ни в ЕС и заличи „българската следа“ в атентата срещу него. В знак на християнското единение той предостави литургичен храм за православните ни българини в Рим. И пак в името на християнското единение обяви за блажени четирима наши мъченици за вярата по времето на комунизма, за да бъдат образци за днешните християни във верността им към Евангелието и любовта към родината. Със словата си на българска земя, той трасира и конкретните морални стъпки, без които никакъв демократичен преход няма да бъде възможен. Канонизацията е признание за двама глобални и медийни папи, на двама реформатори, които можем смело да наречем „великани“ в папството и в световната история. Те бяха способни на големи и смели решения. Не можем да не си спомним ролята на Йоан XIII за предотвратяване на сблъсък между западните демокрации и Съветския блок в епохата на Студената война. Както и приноса на първия папа-славянин за рухването на Берлинската стена и за разпадането на комунистическата система. Ясно е, че тази канонизация далеч надхвърля църковно-религиозните рамки. Бих казал, че се превръща в своеобразен тест за българските държавни и църковни институции в степента на признанието им към новите светци. Защото от небето те могат да помогнат за укрепването на християнската ни вяра и да бъдат надежден и сигурен ориентир за бъдещето най-вече на новото поколение българи“.

Великите Пости

На прага на възкресение Христово

Преди всичко примири се с врага си, като му простиш от сърце; като видиш беден не се отвръщай от него, но му помогни с каквото можеш; не завяждай никому; не осъждай никого; не поглеждай с пожелание; не протягай ръце към онова, което не ти принадлежи; не подавай ухо на клевети и лъжливи сведения за ближния си; нека устата ти да са затворени за всичко лошо за твоя ближнен; пости с очи и уши, с ръце и нозе, с ум и сърце! Бъди благоговееен във всичко, – бъди всякога смирен и кротък. Защото каква полза, ако измъчваш тялото си с неядене, а душата ти се надува от гордост? Каква полза имаме от това да бледнеем от пост, когато побледняваме от завист? Що за добродетел е да не пием вино, а да се опиваме

от омраза? Или да не ядем риба и месо, а да изяждаме братята си с клевети? И така, като постим телесно, нека постим и духовно; като очистваме тялото с въздържание от храна и пиене, нека очистваме душите си от суетни и нечисти мисли; нека се украсяваме с милосърдие, кротост, смирение, примиряване с враговете, с милост към всички наши ближни. Това е пост, приятен на Бога и спасителен за нас. Постихме с пост благоприятен, благоугоден на Господа. Пост на отречение от злото, въздържане на езика, въздържане от гняв, отлъчване от похотите, злословието, лъжите и клетвите. Постът, през който липсват тези прегрешения, е истински и благоприятен”.

Паралел 43

Гл. Редактор: Венета Ненкова

Сътрудници: Елена Кючукова,
Димитринка Йорданова,
Мая Методиева

Майл: scuolabulgara@gmail.com
Сайт: www.paralel43.jimdo.com
Тел. 0039 348 35 30 943

Настоящото издание е продукт на Културната Асоциация с идеална цел “Паралел 43”, създадена в Рим през 2014 год.

В основната дейност на асоциацията е заложено популяризирането на българския език, култура и история.

Според Католическата Църква

Чрез Своята Църква Христос призовава всички вярващи в Евангелието да извършват дела на покаяние. Този призив касае вътрешното обръщане, обръщането на сърцето, без което всяко външно проявление остава безплодно.

Но вътрешното покаяние се проявява във видими знаци в съответствие с индивидуалните възможности. За да може духът на вътрешното покаяние по един видим начин да обедини вярващите, Христовата Църква установява определени покаятелни дни, подходящи преди всичко за усърдна молитва, духовни упражнения, покаятелни богослужения, поклонничества, както и доброволни самоограничения като милостиня, добри дела, по-усърдно изпълнение на собствените задължения, а по-особено – пост и въздържание.

Католическата Църква е установила за покаятелни дни всички петъци през годината (освен ако в този ден не се отбелязва голям християнски празник), както и периодът на Великия Пост.

Съществува разлика между понятията пост и въздържание от месо, макар в разговорната традиция всички тези дни да се

наричат “постни”. Въздържанието от месни ястия е задължително за петъците от цялата година (освен ако на този ден не се пада голям празник); други продукти (в това число риба, яйца и млечни продукти) могат да се ядат. Въздържанието от месо е задължително за всеки, достигнал 14-годишна възраст, до края на живота му.

Постът се препоръчва на Пепеляна Сряда и на Велики Петък; това означава, че през тези дни не само, че не трябва да се яде месо, но дори и постна храна може да се яде само един път през деня. Постът е задължителен за всеки, който е достигнал пълнолетие (18 години), до достигането на 60-годишна възраст.

По тези начини Църквата ни ограничава възможно най-малко и ни дава възможност в свободата ни на Божии чедра да проявим инициатива и сами да решим доколко строги ще бъдат нашите покаятелни практики. В случаите, в които не могат да се спазват необходимите предписания (поради болест или заради други причини) Църквата позволява дните на покаяние да се проведат по други начини. Този въпрос може да бъде решен заедно с енорийския свещеник.

Според Православната Църква

Постът според Православната църква е въздържание с религиозно-нравствена цел от блажна храна при умерена употреба на постна храна.

В Стария Завет има много наредби за поста.

Моисей е постил 40 дни и 40 нощи (Изм. 34:28), за да се подготви да получи десетте Божии заповеди. Пророк Илия след строг пост, душевна чистота и голяма ревност за Господа се удостоил да види Божията слава (3Царе 18:4 – 13). Като най-велик и най-строг постник е известен свети Йоан Кръстител. Всички праведници са спазвали в малка или по-голяма степен поста.

От апостолско време светата Църква е наредила светото тайнствоизповедипричастяването да се предшестват и съпътстват от тъй нареченото говеене. Това ще рече по-усилена и благоговейна подготовка чрез пост и молитва. Най-благоприятно време за тази подготовка представлява Великият пост. Той, както и другите пости, започва с така

наречените “заговезни” - т. е. ядат се вечерта блажни храни, а от сутринта на другия ден започват постите. При нормални условия говеенето трае една седмица, като първите три дни се прекарват в пълен пост, т. е. “тримерене”. Тримеренето е доброволен пост, извършван от онези, които желаят и могат да го издържат. При особени обстоятелства като старост, тежка болест, предстоящо неотложно заминаване по служба и др., срокът на говеенето през първата седмица на поста може да се съкрати на три, или даже на един ден, като се препоръчна това да стане с благословието на епархийския архиерей, на енорийския свещеник.

Мнозина от говеещите смятат, че постенето трябва да се състои в отказ от блажни храни. Това е само едната страна на поста – телесният пост, който сам по себе си е недостатъчен без духовния пост. Православните християни, които искат да постят, трябва да знаят това и да го спазват.

Портрети

За торинската плащеница и
българската връзка

Безценният дар

Торинската плащеница е да предаде на Ватикана ценната християнска реликва от ленено платно, в която според преданието Йосиф от Ариматея увил тялото на Исус Христос след неговото распятие. Тя е открита от кръстоносците, когато охраняват Светите земи. Орденът на тамплиерите я съхранява до XII-XIV век. През 1453 г. плащеницата попада в херцог Лудвиг I Савойски, след което до миналия век е притежание на Савойската династия. Когато умира последният италиански крал Умберто Втори Савойски, той прави изпълнител на завещанието си българския цар Симеон Сакскобургготски. Волята на покойника е именно той, а не синът му да дарят плащеницата на папа Йоан-Павел Втори. Така в комюнике на швейцарския адвокат Армандо Радиче от 25 март 1983 г. се кава, че по волята на починалия Умберто II, на нашия цар Симеон Сакскобургготски се дава честта

реликва. Веднага след това находката е подложена на серия от анализи. Интересът към нея е огромен, защото още през 1898 г. един любител фотограф - Секондо Пиа, заснема плащеницата. Той онемява, когато вижда на негатива изображението. Впоследствие анализите установяват, че повитият в плащеницата мъж е бил бичуван и прикован на кръст, а петната са от кръв и алое. Именно с алое според Библията Исус е бил намазан, когато е положен в гроба. Дали това е изображението на Бога? Според някои въглеродни анализи датировките потвърждават тази версия. Според други разминаването в годините е голямо и плащеницата може да е фалшификат. Изследванията се затрудняват заради пожар през 1532 г. Именно той прави невъзможен точния въглероден анализ.

ВН/П43

Българи и италианци с близко ДНК

Древната ДНК: от костта до генома

Преди няколко месеца в БАН гостува проф. Давид Карамели, който представи доклад на тема „Древната ДНК: от костта до генома (Ancient DNA: from Bone to Genome)“. Той е ръководител на сектора по древна ДНК в Университета на Флоренция (Италия).

Проф. Карамели е един от най-известните и с висок международен авторитет учен в областта на изследване на древна ДНК и популационна генетика. Неговите изследвания са част от общоакадемичния проект „Траките – генезис и развитие на етноса, културни идентичности, цивилизационни взаимодействия и наследство от древността“ с ръководители: проф. д.и.н Валерия Фол и чл.-кор. Васил Николов и координатор чл.-кор. Светлана Куюмджиева.

В работна среща Проф. Карамели обсъжда с български специалисти генетичен профил на населението по българските земи в тракийския период. В негов нов проект той ще проучва 50 проби от ДНК на траки.

Италианският професор твърди въз основа на своите изследвания, че българите имат най-близка ДНК с италианците.

БАН

Лист обрулен

Лист отбрулен... Бог знай де го
вятъра завлече.

И сирака тъй отмина на чужбина -
сам, далече.

Лист отбрулен... Мир за него
в някоя долина.

Кой го чака, та сираче да заплаче
по родина?

Пейо Яворов

Поетичен
ЪГЪЛ

